કલમ:- ૪-(૧)-(બી)-(૧) સંસ્થાના કાર્યો અને ફરજોની વિગત

➢ **યુ.સી.ડી. વિભાગ હેઠળ ચાલતી પ્રવર્તમાન યોજનાઓ :-**

૧. દીનદયાળ અંત્યોદય યોજના -રાષ્ટ્રીય શહેરી આજીવિકા મિશન (DAY-NULM)

સુવર્ણ જયંતિ શહેરી રોજગાર યોજના (SJSRY)નું પુન: ઘડતર કરી દીનદયાળ અંત્યોદય યોજના -રાષ્ટ્રીય શહેરી આજીવિકા મિશન (DAY-NULM) તરીકે પુન: નામાભિધાન કરવામાં આવેલ છે. આ યોજના અંતર્ગત ૧. સામાજીક ગતિશીલતા અને સંસ્થાગત વિકાસ (Social Mobilisation and Institution Development - SM&ID) ૨. સ્વરોજગાર કાર્યક્રમ (Self Employment Programmer - SEP) ૩. ક્ષમતા સંબધી તાલીમ અને પ્લેસમેન્ટ ધ્વારા રોજગાર (Employment through Skills Training & Placement- EST&P) ૪. શહેરી ગરીબ ફેરિયાઓને સહાય (Support to Urban Street Vendors - SUSV) ૫. શહેરી ઘરવિહોણા લોકો માટે આશ્રય યોજના (Shelter for Urbun Homeless - SUH) ઘટક મળી કુલ – ૦૫ ઘટકનુ ક્ષેત્રીય કક્ષાએ અમલીકરણ કરવામાં આવે છે.

૨. મુખ્યમંત્રી મહિલા ઉત્કર્ષ યોજના (Mukhay Mantri Mahila Utkrsh Yojana-MMUY)

કોવિડ-૧૯ મહામારીથી ઉદભવેલ પ્રતિકુળ આર્થિક પરિસ્થિતિમાં રાજ્યના અર્થતંત્રને પુનઃવેગવંતુ કરવા માટે ગુજરાત આત્મનિર્ભય પેકેજ જાહેર કરવામાં આવેલ જે અંતર્ગત રાજ્યની મહત્તમ મહિલાઓને "જોઈન્ટ લાયાબિલિટી અર્નિંગ એન્ડ સેવિંગ ગ્રુપ (JLESG) માં સાંકળી તેઓમાં નિયમિત બચત કરવાની આદત કેળવાય તેમજ તેઓ નાણાકીય સધ્ધર અને આત્મનિર્ભર બને તેવા શુભાશય સાથે "મુખ્યમંત્રી મહિલા ઉત્કર્ષ યોજના" કાર્યાન્વિત કરવામાં આવેલ છે.

૩. પ્રધાનમંત્રી સ્ટ્રીટ વેન્ડર આત્મનિર્ભર નિધિ (Pradhan Mantri Street Vendor's Atma Nirbhar Nidhi-PMSVANidhi)

કોવીડ–૧૯ મહામારીનો ચેપ ફેલાતો અટકાવવા સરકારશ્રી ધ્વારા તબક્કાવાર લોકડાઉન જાહેર કરવામાં આવેલ. જેમાં શેરી ફેરિયાઓના ધંધારોજગાર બંધ રહેલ હોય તેમને પુનઃકાર્યાન્વિત કરવા શેરી ફેરિયાઓને કાર્યકરી મૂડી માટે તાત્કાલિક લોન મળી રહે તે હેતુથી Ministry of Housing and Urban Affairs (MoHUA) ધ્વારા Pradhan Mantri Street Vendor's Atma Nirbhar Nidhi (PM SVANidhi) યોજના લાગુ કરવામાં આવી છે. જે અંતર્ગત શાકભાજી , ફળ, ખાણીપીણી, ચાની લારીવાળા, પાથરણાવાળા, કલાકારીગરીની વસ્તુનું વેચાણ કરતા, ધોબી, નાઈ, મોચી તથા અનેક જીવનજરૂરી ચીજવસ્તુઓ ફેરી કરીને અથવા ફુટપાથ અથવા ખુલ્લી જગ્યામાં વેચાણ કરનાર શેરી ફેરિયાઓને રૂા. ૧૦ ,૦૦૦/– રૂપિયાની લોનની જોગવાઈ કરવામાં આવેલ. રૂ.૧૦,૦૦૦/-ની લોન નિયમિત ભરપાઈ થયેથી શેરી ફેરીયાઓને તબક્કાવાર રૂ.૨૦,૦૦૦/- તથા રૂ.૫૦,૦૦૦/-ની લોન અંગેની જોગવાઈ કરવામાં આવેલ છે. જેમાં સરકારશ્રી ધ્વારા ૦૭ % વ્યાજ સબસીડી આપવામાં આવે છે. આ ઉપરાંત આ યોજના અંતર્ગત ડિઝીટલ ટ્રાન્ઝેકશનને પ્રોત્સાહન મળે તે હેતુથી લાભાર્થી ધ્વારા થયેલ નિયત ટ્રાન્ઝેકશન્સ પર માસિક રૂા.૧૦૦/- સુધી પ્રોત્સાહન રકમ પણ મળવાપાત્ર છે.

A દીનદયાળ અંત્યોદય યોજના - રાષ્ટ્રીય શહેરી આજીવિકા મિશન (DAY-NULM) અંતર્ગત સુરત મહાનગરપાલિકા ધ્વારા વર્ષ ૨૦૨૩-૨૦૨૪ દરમ્યાન થયેલ કામગીરીની વિગત.

Comp.-1. Social Mobilization And Institutional Development (SM&ID)

ઘટક-૧ સામાજિક ગતિશીલતા અને સંસ્થાગત વિકાસ :-

આ ઘટક અંતર્ગત શહેરી ગરીબોના સ્વ સહાય જુથ (SHG)ની રચના કરી આ જૂથોને સાંકળી વિસ્તાર કક્ષાના મંડળ (Area Level Federation) અને શહેર કક્ષા મંડળો (City Level Federation) ની રચના કરવામાં આવે છે , ૩ માસ પૂર્ણ થયેલ સ્વ સહાય જુથોને ગ્રેડીંગ પાસ થયેથી રૂા.૧૦,૦૦૦ રીવોલ્વીંગ ફંડ પૈસા પોર્ટલ મારફત ચુકવવાની જોગવાઈ છે.

Comp.-2. Self Employment Programme (SEP)

ઘટક-૨ સ્વરોજગાર કાર્યક્રમ

શહેરી ગરીબોને વ્યકિતગત ધોરણે/ જુથમાં પોતાના કૌશલને અનુરૂપ સ્વરોજગાર સાહસો/લધુ ઉધોગ સાહસો ઉભા કરવા માટે નાણાંકીય સહાય આપવાની જોગવાઈ છે. જે અંતર્ગત શહેરી ગરોબોને ઉધોગ સાહસ ઉભું કરવા માટે વ્યકિતગત લાભાર્થીને રૂ. ૨.૦૦ લાખ સુધીની અને ૦૩ કે તેથી વધુ શહેરી ગરીબો ભેગા મળી ઉધોગ સાહસ સ્થાપવા વ્યક્તિ દીઠ રૂ.૨.૦૦ લાખ લેખે અને વધુમાં વધુ રૂ.૧૦.૦૦ લાખ સુધીની બેંક મારફતે લોન મળવાપાત્ર છે. મળેલ લોન ઉપર ૭%થી ઉપર વ્યાજ દર પેટે વ્યાજુકી સહાય ચુકવવામાં આવે છે. આ ઉપરાંત ગ્રેડિંગ થયેલ સ્વસહાય જૂથોને ૦૬ માસ પૂર્ણ થયે SHG બેંક લિન્કેજ કાર્યક્રમ અંતર્ગત બેંક ધિરાણ મેળવવા સહાય કરવામાં આવે છે. જેમાં સ્વસહાય જૂથને મળેલ લોન ઉપર ૭%થી ઉપર વ્યાજ દર પેટે વ્યાજુકી સહાય ચુકવવામાં આવે છે. સ્વસહાય જૂથ ધ્વારા લોનની નિયમિત ભરપાઈ થયેથી વધુ ૦૩% વ્યાજ સબસીડી આપવામાં આવે છે.

Comp.-3. Employment Through Skills Training & Placement (EST&P)

ઘટક-૩ ક્ષમતા સંબધી તાલીમ અને પ્લેસમેન્ટ ધ્વારા રોજગાર :-

શહેરી ગરીબોના કૌશલ્યો વિકસાવવા/ તેમની કક્ષા ઉચીં લઈ જવા માટે સહાય પુરી પાડવા ઉપર ધ્યાન કેન્દ્રીત કરવા તથા લાભપ્રદ રોજગારી પુરી પાડવામાં મદદરૂપ થાય છે. આ કોમ્પોનન્ટ હેઠળ સુરત મહાનગરપાલિકા હદ વિસ્તારમાં તાલીમ વર્ગો શરૂ કરવા માટે GULM ધ્વારા માન્યતા આપવામાં આવેલ તાલીમ સંસ્થાઓ ધ્વારા વિવિધ વિષયોને લગતી તાલીમ આપવામાં આવે છે.

Comp.-4. Support to Urban Street Vendors- (SUSV)

ઘટક- ૪. શહેરી શેરી ફેરિયાઓને સહાય:-

દીનદયાળ અંત્યોદય યોજના - રાષ્ટ્રીય શહેરી આજીવિકા મિશન (DAY- NULM)નાં શહેરી શેરી ફેરીયાઓને સહાય (SUSV) ઘટક અંતર્ગત ઓળખાયેલ શહેરી શેરી ફેરીયાઓને કૌશલો શીખવા, લઘુ સાહસો ઉભા કરવા અને ધિરાણ મેળવવા માટે સક્ષમ બનાવવા તથા પાયાની બેન્કિંગ સેવાઓ મેળવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવા માટેની જોગવાઈ કરવામાં આવેલ છે.

યોજનાના આ ઘટક અંતર્ગત મહાનગરપાલિકા વિસ્તારનાં શહેરી શેરી ફેરિયાઓ માટે તાલીમ કાર્યક્રમ અને ફાઈનાન્સીયલ લિટરસી કેમ્પનું આયોજન કરવાનું રહે છે. જે અન્વયે શહેરી શેરી ફેરિયાઓને ફૂડ સેફ્ટી, સ્વાસ્થ સંબંધી સ્વચ્છતાની જાણવણી, કચરાનો યોગ્ય નિકાલ વગેરે વિષય સંદર્ભમાં તાલીમ કાર્યક્રમનાં આયોજન થકી જાગૃત કરવામાં આવે છે. વળી, બેન્કિંગ સેવાઓને લગતા ફાઈનાન્સીયલ લિટરસી કેમ્પનું આયોજન કરવામાં આવે છે. જેથી તેઓ બેંકો મારફતે ધિરાણ મેળવી રોજગાર વિકાસ પ્રવૃત્તિ કરી આર્થિક સક્ષમ થઈ શકે.

Comp.-5. Shelter for Urban Homeless- (SUH)

<u>ઘટક- ૫. શહેરી ઘરવિહોણા લોકો માટે આશ્રય યોજના:-</u>

નેશનલ અર્બન હાઉસિંગ અને હેબીટેટ પોલિસી (એનયુએચએચપી) ૨૦૦૭નો ઉદ્દેશ સમાજના તમામ વર્ગોને પોષાય તેવી કિંમતોએ સમાન જમીન, આશ્રય અને સેવાઓ પૂરી પાડવાના હેતુથી દેશમાં આવાસનાં નિરંતર વિકાસને ઉત્તેજન આપવાનો છે.

શહેરી ઘરવિહોણા વ્યક્તિઓ આનૌપચારિક ક્ષેત્રમા સસ્તા શ્રમ ધ્વારા શહેરોનાં અને તે રીતે રાષ્ટ્રનાં અર્થતંત્રમા ફાળો આપે છે. તેમ છતાં તેઓ કોઈપણ આશ્રય કે સામાજિક સુરક્ષા, રક્ષણ સિવાય જીવન વ્યતીત કરતા હોવાની શકયતા છે. શહેરી ઘરવિહોણાઓને આરોગ્ય, શિક્ષણ, ખોરાક, પાણી અને સ્વચ્છતા જેવી પ્રાથમિક જાહેર સેવાઓની સુવિધાઓ મળે તે જરૂરી છે. નેશનલ અર્બન લાઈવલીહુડ મિશન અંતર્ગત શહેરી ઘરવિહોણા લોકો માટે આશ્રય ઘટકનો ઉદ્દેશ શહેરી ઘરવિહોણાને તબક્કાવાર આવશ્યક સેવાઓ સહિત કાયમી આશ્રયનું સાધન પૂરું પાડવાનો છે. જે અંતર્ગત ઘરવિહોણા લોકોને પાણી પુરવઠો, સ્વચ્છતા, સુરક્ષા અને સલામતી જેવી પાયાની આધાર વ્યવસ્થા સહિત કાયમી આશ્રયની ઉપલભ્યતા સુનિશ્રિત કરવામાં આવે છે.

આ ઘટક હેઠળ શેલ્ટરનાં લાભાર્થીઓને સામાજીક સુરક્ષા પ્રદાન કરવાના હેતુથી સરકારશ્રીની પ્રવર્તમાન વિવિધ યોજના તથા સેવાઓ સાથે જોડાણ કરવામાં આવે છે.

B <u>મુખ્યમંત્રી મહિલા ઉત્કર્ષ યોજના (Mukhya Mantri Mahila Utkarsh Yojana-MMUY) અંતર્ગત સુરત મહાનગરપાલિકા ધ્વારા વર્ષ ૨૦૨૩-૨૦૨૪ દરમ્યાન થયેલ કામગીરીની વિગત.</u>

કોવિડ-૧૯ મહામારીથી ઉદભવેલ પ્રતિકુળ આર્થિક પરિસ્થિતિમાં રાજ્યના અર્થતંત્રને પુનઃવેગવંતુ કરવા માટે ગુજરાત આત્મનિર્ભય પેકેજ જાહેર કરવામાં આવેલ જે અંતર્ગત રાજ્યની મહત્તમ મહિલાઓને "જોઈન્ટ લાયાબિલિટી અર્નિંગ એન્ડ સેવિંગ ગ્રુપ (JLESG) માં સાંકળી તેઓમાં નિયમિત બચત કરવાની આદત કેળવાય તેમજ તેઓ નાણાકીય સધ્ધર અને આત્મનિર્ભર બને તેવા શુભાશય સાથે "મુખ્યમંત્રી મહિલા ઉત્કર્ષ યોજના" કાર્યાન્વિત કરવામાં આવેલ છે. આ યોજના અંતર્ગત ૧૦ મહિલાઓના જૂથને રૂ. ૦૧.૦૦ લાખનું વ્યાજ રહિત બેંક ધિરાણ મેળવવાની જોગવાઈ છે.

C <u>પ્રધાનમંત્રી સ્ટ્રીટ વેન્ડર આત્મનિર્ભર નિધિ (Pradhan Mantri Street Vendor's Atma Nirbhar Nidhi-PMSVANidhi) અંતર્ગત સુરત મહાનગરપાલિકા ધ્વારા વર્ષ ૨૦૨ ૩-૨૦૨૪ દરમ્યાન થયેલ કામગીરીની વિગત.</u>

કોવીડ–૧૯ મહામારીનો ચેપ ફેલાતો અટકાવવા લાદવામાં આવેલ તબક્કાવાર લોકડાઉનના કારણે શેરી ફેરિયાઓની રોજગારી પર માઠી અસર પડી છે. શેરી ફેરિયાઓને કાર્યકરી મૂડી માટે તાત્કાલિક લોન મળી રહે તે હેતુથી Ministry of Housing and Urban Affairs (MoHUA) ધ્વારા Pradhan Mantri Street Vendor's Atma Nirbhar Nidhi (PM SVANidhi) યોજના લાગુ કરવામાં આવી છે. જે અંતર્ગત શાકભાજી , ફળ, ખાણીપીણી - ચાની લારીવાળા, પાથરણાવાળા, કલાકારીગરીની વસ્તુ, ધોબી, નાઈ, મોચીકામ તથા જીવનજરૂરી અન્ય ચીજવસ્તુઓ ફેરી કરીને અથવા ફુટપાથ અથવા ખુલ્લી જગ્યામાં વેચાણ કરનાર શેરી ફેરિયાઓને રૂા.૧૦,૦૦૦/– રૂપિયાની લોનની જોગવાઈ છે. રૂ.૧૦,૦૦૦/-ની લોન નિયમિત ભરપાઈ થયેથી શેરી ફેરીયાઓને તબક્કાવાર રૂ.૨૦,૦૦૦/- તથા રૂ.૫૦,૦૦૦/-ની લોન અંગેની જોગવાઈ કરવામાં આવેલ છે. જેમાં સરકારશ્રી ધ્વારા ૦૭% વ્યાજ સબસીડી આપવામાં આવે છે. આ ઉપરાંત આ યોજના અંતર્ગત ડિઝીટલ ટ્રાન્ઝેકશનને પ્રોત્સાહન મળે તે હેતુથી લાભાર્થી ધ્વારા થયેલ નિયત ટ્રાન્ઝેકશન્સ પર માસિક રૂા.૧૦૦/- સુધી પ્રોત્સાહન રકમ પણ મળવાપાત્ર છે.